

جوزم سرزمین ماندگار

(با تأکید بر جغرافیای طبیعی، انسانی و گردشگری)

تألیف:

کاظم طاهری نژاد جوزم

فاطمه طاهری نژاد جوزم

علی طاهری نژاد جوزم

ویراستار: ناهید زارع

پاییز ۱۳۹۸

سرشناسه

: طاهری نژاد جوزم، کاظم، ۱۳۶۹ -

عنوان و نام پدیدآورندگان

جوزم سرزمین ماندگار (با تأکید بر جغرافیای طبیعی، انسانی و گردشگری)
مؤلفان: کاظم طاهری نژاد جوزم، فاطمه طاهری نژاد جوزم، علی طاهری نژاد جوزم
ویراستار: ناهید زارع

مشخصات نشر

: یزد: انتشارات اندیشمندان یزد، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری

: ۲۳۶ ص

شابک

: ۱-۱۷۷-۴۸۴-۶۰۰-۹۷۸: ۵۱۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی

: فیبا

یادداشت

: کتابنامه

موضوع

: جوزم

موضوع

: Javzam (Iran)

شناسه افزوده

: طاهری نژاد جوزم، علی، ۱۳۴۶ - گردآورنده

شناسه افزوده

: زارع، ناهید، ۱۳۷۰ - ویراستار

رده‌بندی کنگره

: DSR۲۰۸۱

رده‌بندی دیویی

: ۹۵۵/۷۲۵

شماره کتابشناسی ملی

: ۵۹۰۵۰۴۴

شماره مجوز کتاب

: ۵۲۰-۹۱

جوزم، سرزمین ماندگار

(با تأکید بر جغرافیای طبیعی، انسانی و گردشگری)

مؤلفان: کاظم طاهری نژاد جوزم، فاطمه طاهری نژاد جوزم

علی طاهری نژاد جوزم

ناشر: انتشارات اندیشمندان یزد

نظارت چاپ: سید محمد موسوی

صفحه‌آرا: آتنا ماندی

طراحی جلد: فاطمه طاهری نژاد جوزم

ویراستار: ناهید زارع

قیمت: ۵۱۰۰۰۰ ریال

شابک: ۱-۱۷۷-۴۸۴-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸

نشانی: ناشر: یزد، خیابان فرخی یزدی، پاساژ ۱۱۰، انتشارات اندیشمندان یزد

تلفن ۰۹۱۳۳۵۶۶۶۷۲ - ۰۳۵ - ۳۶۲۶۹۳۰

پیشگفتار

اینک خداوند بزرگ را شاکریم که توانستیم مطالبی هر چند کوتاه را درباره‌ی سرزمین آبا و اجدادی‌مان، در مجموعه‌ای به چاپ برسانیم. تحقیق و پژوهش در مورد سرزمین جوزم و بیان اندیشه و باورهای مردمان این دیار کاری بس دشوار و نیازمند سال‌ها زمان می‌باشد. هر چند افرادی مطالبی در رابطه با جوزم در قالب پایان‌نامه‌های دانشجویی به انجام رسانیده‌اند، اما تاکنون مجموعه‌ای کامل و جامع در مورد جوزم انتشار نیافته است. کتاب حاضر حاصل تلاش بیش از دو سال نویسندگان است تا بتوانند اطلاعات مفید و ارزشمندی را در اختیار خوانندگان قرار دهند.

هدف از به تحریر درآوردن این کتاب معرفی شهر جوزم از جهات گوناگونی نظیر؛ قدمت، تاریخ، جغرافیا، آداب و رسوم، گردشگری، تاریخ سیاسی، اجتماعی و ... می‌باشد. جوزم بر خلاف اینک، در محور مواصلاتی تهران - بندرعباس واقع شده است ولی تا به حال مورد توجه عنایت لازم و درشانی قرار نگرفته است و تا به امروز این شهر خوش آب و هوا، تاریخی با مردمانی خون گرم و اصیل به خوبی معرفی نشده است و آداب و رسوم، باورها، اعتقادات، آثار و بناهای تاریخی آن به سرعت در حال نابودی و کم‌رنگ شدن می‌باشد. امیدواریم با نگارش این کتاب توانسته باشیم گوشه‌ای از دین خود را نسبت به معرفی زادگاه و سرزمین پدری‌مان ادا کرده باشیم. این مجموعه شامل هشت فصل می‌باشد:

❧ فصل اول: وجه تسمیه

❧ فصل دوم: موقعیت جغرافیایی

❧ فصل سوم: جغرافیای طبیعی

❧ فصل چهارم: جغرافیای انسانی

❧ فصل پنجم: گردشگری طبیعی

❧ فصل ششم: گردشگری تاریخی و فرهنگی (انسانی)

❧ فصل هفتم: تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی

❧ فصل هشتم: فرهنگ لغت و اصطلاحات

معرفی شدن و مطرح شدن جوزم به عنوان یک منطقه‌ی جذاب، تاریخی، گردشگری و خوش آب و هوا باعث مباحثات و سرافرازی برای ایران، کرمان، شهر بابک و برگ زرینی بر افتخارات سرزمین کهن جوزم می‌باشد. امید است که با تلاش، پشتکار و همت بتوانیم از این دیار باستانی و بی‌بدیل محافظت کنیم و برای اعتلای هر چه بیشتر این سرزمین بکوشیم.

در پایان لازم می‌دانیم از جناب آقای محمدحسین احمد بیگی (شهردار جوزم)، آقای علی دهقان (عضو شورای شهر و دهیار سابق جوزم)، سرکار خانم مریم زین‌الدین (کارمند شهرداری جوزم)، سرکار خانم سمیه الهی‌دوست (کارمند شهرداری جوزم)، اعضای محترم سومین دوره شورای شهر جوزم، آقایان عباس طاهری نژاد، اصغر طاهری نژاد، حمید طاهری نژاد، پیمان عسکری، سید محمود سمادی، مسلم شکاری، سرکار خانم‌ها نرگس طاهری نژاد جوزم، زهرا طاهری نژاد جوزم، سحر حسینی موسی و تمامی عزیزانی که در تألیف این مجموعه ما را همراهی کردند، کمال تشکر و قدردانی را داریم و از خداوند منان برای این بزرگواران سلامتی و سربلندی را خواستاریم.

بدون شک به دلیل کمبود بسیار شدید منابع، این مجموعه خالی از اشکال و نقص نیست و امیدواریم صاحب‌نظران و خاندان محترم، نویسندگان این مجموعه را از نظرات و اطلاعات خود بی‌بهره نگارند تا بتوانیم شاهد نگارش مجموعه‌ای بی‌نقص و کامل‌تر در چاپ‌های بعدی باشیم. مطالب ارزشمندتان را می‌توانید به ایمیل Taheri69kazem@gmail.com ارسال نمایید.

✎ مؤلفان - پاییز ۱۳۹۸ ✎

فهرست مطالب

فصل اول: وجه تسمیه جوزم

مقدمه	۲۱
واژگان هم‌ریشه	۲۱
نمادشناسی واژگان	۲۳
وجه تسمیه برخی از روستاها و آبادی‌های پیرامون	۲۵

فصل دوم: موقعیت جغرافیایی جوزم (ریاضی و نسبی)

مقدمه	۲۹
ایران	۲۹
کرمان	۲۹
شهربابک	۳۰
جوزم	۳۰

فصل سوم: جغرافیای طبیعی جوزم

مقدمه	۴۱
اقلیم	۴۱
باد	۴۱
درجه حرارت	۴۱
رطوبت نسبی	۴۲
بارش	۴۲
واحدهای ژئومورفولوژی (پیکرشناسی زمین) منطقه	۴۳
ارتفاعات	۴۳

- ۴۳ مهم‌ترین کوه‌ها
- ۴۴ کوهپایه‌ها
- ۴۵ زمین‌شناسی
- ۴۷ منابع آب
- ۴۷ آب‌های سطحی
- ۴۸ آب‌های زیرزمینی
- ۴۹ پوشش گیاهی
- ۴۹ گونه‌های گیاهی
- ۵۰ حیات وحش

فصل چهارم: جغرافیای انسانی جوزم

- ۵۵ مقدمه
- ۵۵ جمعیت
- ۵۵ زبان و گویش
- ۵۵ دین و مذهب
- ۵۵ نژاد
- ۵۵ پوشش
- ۵۶ چگونگی توسعه شهر جوزم و روند رشد آن در ادوار گذشته
- ۵۶ هسته اولیه شهر
- ۵۶ مرحله اول توسعه
- ۵۶ مرحله دوم توسعه
- ۵۶ مرحله سوم توسعه
- ۵۷ محله‌بندی عرفی شهر جوزم
- ۵۷ محله گروئیه

۵۷.....	محله کریم آباد
۵۷.....	محله معصوم آباد
۵۷.....	شهرک گلستان
۵۸.....	محله سنگ آتشین
۵۸.....	محله شمس آباد
۵۸.....	محله شهرداری
۵۸.....	روستای قطه باد
۵۸.....	محله احمدآباد
۵۸.....	محله باغستان
۵۸.....	محله گذار قطب آباد
۵۹.....	محله زهرا علی
۵۹.....	محله بالای ده
۵۹.....	محله اشتر خانه
۵۹.....	محله قلعه
۵۹.....	محله کوشک
۵۹.....	محله پایین ده
۶۰.....	محله مسجد جامع
۶۰.....	محله نفس القریه
۶۱.....	الگوی استقرار فضایی سکونتگاهی
۶۲.....	ویژگی های معماری
۶۳.....	سنتی
۶۳.....	مدرن
۶۵.....	ویژگی های بافت جوزم

۶۶	بافت فرسوده
۶۷	تعیین محدوده حوزه بافت قدیم
۶۸	بافت جدید
۶۹	تعیین محدوده حوزه بافت جدید
۷۰	آداب و رسوم، مراسم و اعتقادات
۷۱	مراسم ازدواج
۷۱	مراسم مذهبی
۷۳	دفن مردگان
۷۴	قربانی کردن
۷۴	شنبه سال
۷۵	شب علفه
۷۵	پنجه شور
۷۵	اوبند (تعیین چوپان)
۷۶	میزون (میزان)
۷۶	مراسم نوروز باستانی
۷۶	تشخیص زمان ظهر
۷۷	شب نشینی نوزاد
۷۷	بازی‌های محلی
۷۸	باورها و اعتقادات
۷۸	علم حضرت عباس (ع)
۷۹	امامزاده روگوشوئیه
۷۹	مقبره سید مرتضی
۷۹	مقبره سید جلال

۷۹	مقبره سیده بیگم
۸۰	زارچ نظر کرده
۸۰	پیر مراد
۸۰	دره‌ی زهرا علی
۸۱	کوه ایوب
۸۱	درخت بنه
۸۱	اعتقادات و باورهای مردم و رابطه با بارش
۸۲	بارش باران (سل هل یامن)
۸۲	متوقف شدن باران
۸۲	اقتصاد شهر
۸۳	کشاورزی
۸۴	دامداری
۸۴	باغداری
۸۵	صنایع دستی
۸۵	دادوستد و پيله‌وری
۸۶	معادن
۸۷	امکانات شهری
۸۷	آموزشی
۸۸	بهداشتی، درمانی، اداری و فرهنگی

فصل پنجم: گردشگری طبیعی جوزم

۹۳	مقدمه
۹۳	جاذبه‌های گردشگری طبیعی
۹۳	اقلیم

- ۹۴..... نجوم
- ۹۵..... رودخانه دائمی
- ۹۷..... کوه نرکوه
- ۹۸..... کوه کلاته
- ۹۹..... گود سنگ آتش
- ۱۰۰..... چشمه‌ها
- ۱۰۲..... گونه‌های گیاهی
- ۱۰۴..... گونه‌های حیوانی

فصل ششم: یادگارهای گردشگری فرهنگی - تاریخی (انسانی) جوزم

- ۱۰۹..... مقدمه
- ۱۰۹..... گردشگری دهکده‌ای
- ۱۰۹..... گردشگری کشاورزی
- ۱۱۰..... گردشگری خانه دوم
- ۱۱۱..... بافت تاریخی
- ۱۱۲..... گردشگری مذهبی
- ۱۱۲..... امامزاده روگوشوئیه
- ۱۱۳..... آرامگاه سادات
- ۱۱۳..... بیت علم حضرت عباس (ع)
- ۱۱۴..... آرامگاه پیر مراد
- ۱۱۶..... عزاداری محرم
- ۱۱۶..... حمام قدیمی
- ۱۱۸..... برج دیدبانی بیگ میرزا
- ۱۱۹..... قلعه قدیمی

۱۲۱	آسیاب آبی (تنوره‌ای)
۱۲۲	قبرستان قدیمی
۱۲۵	دخمه یا برج خاموشان
۱۲۶	قنات یا کاریز
۱۲۸	روستای سرخوئیه
۱۲۸	بوم کن
۱۳۰	ایلات و عشایر
۱۳۲	باغات میوه
۱۳۳	روستاها و آبادی‌ها
۱۳۳	گردشگری غذایی (غذاهای محلی)
۱۳۵	گردشگری صنایع دستی

فصل هفتم: تاریخ سیاسی اجتماعی و فرهنگی جوزم

۱۴۱	مقدمه
۱۴۱	حکومت کهندل خان افغان در شهربابک و جوزم
۱۴۲	بیگ میرزا
۱۴۳	چگونگی قتل فرج‌الله خان (حدود سال ۱۲۸۵ هجری شمسی)
۱۴۴	غار جوزم
۱۴۵	کشته شدن بیگ میرزا
۱۴۶	پلیس جنوب (S.P.R)
۱۴۷	پلیس جنوب (S.P.R) در جوزم
۱۵۰	حکومت نجف قلی خان بر شهربابک و حمله کلنل اورتون به جوزم
۱۵۱	اولین سربازان نظام وظیفه
۱۵۲	اصلاحات ارضی

- ۱۵۴..... شهدای هشت سال دفاع مقدس
- ۱۵۹..... سردار شهید حسن طاهرزاد جوزم
- ۱۶۰..... سردار شهید حاج سعید پورجعفری جوزم
- ۱۶۱..... امیر سرلشکر شهید خلبان محمدرضا وجدانی جوزم
- ۱۶۴..... چند نمونه از اشعار شاعران
- ۱۶۵..... خوانندگان سنتی و نوازندگان نی هفت بند
- ۱۶۷..... معلمان ب سکسوت
- ۱۷۰..... شهردار شورای شهر
- ۱۷۱..... طایفه ها

فصل هفتم: فرهنگ لغات و اصطلاحات جوزم

- ۱۷۵..... مقدمه
- ۱۷۵..... ادوار تاریخی زبان های ایرانی
- ۲۰۸..... اصطلاحات و گویش های مربوط به کشاورزی
- ۲۱۲..... اصطلاحات و گویش های مربوط به دامپروری
- ۲۱۶..... اصطلاحات مربوط به نان، قالی بافی، ریسندگی و سبزه چادر
- ۲۱۸..... پیشنهادات و راهکارهای حفظ و توسعه محیط طبیعی و انسانی در جوزم
- ۲۲۱..... از نرکوه تا دماوند
- ۲۲۳..... منابع و مأخذ
- ۲۲۷..... ضمائم
- ۲۲۷..... طبیعت بی بدیل جوزم
- ۲۲۸..... ارتفاعات پیرامون جوزم
- ۲۲۹..... آثار باستانی جوزم
- ۲۳۰..... ایلات و عشایر جوزم